

Izhaja vsak četrtek
in velja s poštnino vred
in v Mariboru s pošiljan-
jem na dom
za celo leto 3 gld. — kr.
„ pol leta 1 „ 60 „
„ četrť leta — „ 80 „
Naročnina se pošilja
opravištvu v dijaškem
seminar. (Knaben-
seminar.)
Deležniki tisk. društva
dobivajo list brez po-
sebne naročnine.

Slovenski GOSPODAR.

List ljudstvu v poduk.

Posamezne liste
prodaja knjigar Novak
na velikem trgu
po 5 kr. — Rokopis
se ne vračajo, nepla-
čani listi se ne spre-
jemajo.

Za oznanila se plačnje
od navadne vrstice, če
se natisne enkrat 8 kr.
dvakrat . . . 12 „
trikrat . . . 16 „

Začasna postava zemljiškega davka pred državnim zborom.

Uže 24. maja 1869. leta je bila oklicana postava, po kateri se ima zemljiški (gruntni) davek na novo uravnati. Deset let je preteklo, pa smo danes še tam, kjer smo bili. Te zavleke so največ prejšnja ministerstva in prejšnji državni zbor krivi. Še le lani 25. svečana je zbornica poslancev ukrenila na začasno postavo (novelo). 6. aprila 1879 od cesarja potrjeno, po kateri se je imelo pospešiti to, kar je 9 let polževo pot hodilo, tako, da bi razmera zemljiškega davka po novi postavi se pričela z letom 1882. Gospod Chertek, sedanjí voditelj finančnega ministerstva, je pa ukazal, v cenitev zemljišč pospešiti in zbornici poslancev zdaj predlaga, naj se nova razmera zemljiškega davka uže z letom 1881. prične. Poseben davkovski odsek, kateremu predsednik je knez Lobkovic, mož naše (avtonomistične) stranke, in v katerem je tudi slovenski poslanec dr. J. Poklukar, je to važno postavo temeljito razpravljal, katera kmalu pride v zbornici poslancev v obravnavo. Naj našim bralcem sedaj kaj več povemo o treh vprašanjih, okoli katerih se bo v državnem zboru sukala obravnava, za kmetijstvo sila važna.

Prvo vprašanje je: kedaj naj se zemljiški davek po novi postavi pobirati začne? Večina odsekova (poslancev naše stranke) po pravici povdarja, da naglica, s katero se je v cenitev lansko leto vršila, je nakupičila veliko napak in krivic, zato se bo de pravilna podlaga za odmero davka še le potem dobila, ko se bodo rešile vse reklamacije (pritožbe) davkeplačilcev. Zato predlaga omenjena večina, da se dolžnost zemljiškega davka po novi postavi prične s 1. jan. leta 1881., in da, dokler se ne rešijo pritožbe, se pobira davek po sedanji razmeri. Kdor je preveč plačal, kakor ima po novi postavi plačati, naj se to, kar je po 1. jan. 1. 1881. preveč plačal, ali povrne ali pa na dobro za prihodnje plačilo vpiše. Kdor pa je od 1. jan. 1881. premalo plačal, ta

naj doplača, kar je premalo plačal, a ne vse na enkrat, ampak v obrokih (brištih), ki ne presegajo 25 odstotkov tega, kar ima v enem letu plačati. — O tem pa si nista odsekova večina in vlada zdaj uže enih misli, nadejati pa se je, da se kaka srednja pot najde, ki bode vlado in zbornici zedinila v dotičnem sklepu.

Velike važnosti je drugo vprašanje: kako naj se vsled §. 4. začasne postave od mesenca aprila 1879. l. vsakih 15 let določuje skupni znesek zemljiškega davka, ki se potem razdeli na posamezna davku podvržena kmetijstva. Odsekova večina predlaga, „da vsakih 15 let se po poti postave določuje odstotek (percent), po katerem se zemljiški davek od poizvedenega čistega dohodka davku podvrženih zemljišč določi.“ Ali se bo finančno ministerstvo temu predlogu udalo ali ne, ni še gotovo, kajti njemu se veliko bolj dopada, če se v proračun kar naravnost kaka okrogla svota postavi, katero mora vlada vsako leto po zemljiškem davku dobiti. Tako na primer je v proračun za letošnje leto postavljenih 37 milijonov, ki jih ima donesti zemljiški davek od vseh avstrijskih dežel skupaj in ki je razdeljen na posamezne dežele posebej. Ali za 15 let kar naprej določevati znesek davka brez ozira na slabe letine ali druge nezgode, to je toliko, kakor bi se reklo: „ti moraš plačati, če tudi nimaš nič, s čem bi plačal“.

Tretje važno vprašanje je: kako naj so sestavljene tiste komisije, katere razsojujejo pritožbe (reklamacije)? Postava (novela) od 6. aprila 1. 1879 je položila to razsodbo v roke takim komisijam, v katerih imajo cesarski uradniki večino. Odsekova večina se ustavlja takim komisijam in predlaga: „namesto dosedanjih deželnih podkomisij naj se ustanovi v vsaki deželi ena pritožbina komisija: finančno ministerstvo imenuje predsednika in podpredsednika tej komisiji, ki ima še 6 do 12 udov z odločilnim glasom, polovico teh udov imenuje finančno ministerstvo, pa najmanj polovica njih mora biti iz vrste davkeplačevalcev, drugo polovico pa voli deželni zbor.

To je praktično. Kajti kmetovalci imajo svoje zastopnike v tej komisiji, vlada pa tudi kontrolo, da komisija postavno ravna.

To je bistvo postave, o kateri se bode kmalu obravnavati pričelo v zbornici poslancev. Ali bodo kmetovalci v obče dosegli kako polajšavo velikega bremena, ki ga nosijo, Bog vé — naj bi se vsaj doseglo, da bi zemljiški davek bil vsakej deželi pravično odmerjen, ne pa nekatere memo družin presilno obložene. „Novice“.

Pokojnemu č. g. Jožefu Virku v spomin!

II. Rodili so se pokojni g. Jožef Virk dne 10. marca l. 1810. v staroslavni fari Dob pri Viru, od koder tudi njih rodbinsko ime izhaja. Ta fara leži ob veliki cesti, ki iz Ljubljane na Štajersko pelja. Spadala je takrat vsa krajnska dežela pod oblast cesarja Napoleona I., ki je v Ljubljani za vso ilirsko kraljestvo posebno francosko vlado ustanovil. Pokojni so zato radi v šali večkrat rekli: „jaz nisem kar bodi, ker sem Francoz iz Ljubljane“. Huda leta, ki so kmalu potem nastala, bila so jim vedno še globoko v spominu, ter so radi o njih pripovedovali. Naučili so se od njih zadovoljnosti, ki jih do groba ni zapustila. Ko l. 1821, modroslovske šole dovršijo, jih miče stopiti v duhovski stan. Ali v domači škofiji bilo je takrat toliko bogoslovcev, da so novoposvečeni mešniki po več let morali čakati, preden so kakšno službo dobili. V semenišču so komaj četrtoletniki prostora imeli, vsi drugi so navadno po mestu stanovali. Najbistrejše glave so bile tako primorane po sosednih škofijah prositi, da jih sprejmejo med bogoslovce. Prišlo je ista leta lepo število bogoslovcev iz Kranjskega v našo škofijo, ki so veliko dobrega v čast božjo in v slavo naše škofije storili. Naj omenim pred vsemi pokojnega preč. g. Jožefa Rozmana, čast. korarja Lavant. cerkve, konjiškega nadžupnika, veleč. g. Jožefa Florijančiča, gornjegraškega nepozabljivega dekana, čast. g. Gregorja Peveca, nek. dajnega župnika pri Noviščah. Mnogo pa jih je iz tiste dobe, ki še sedaj neutrudeno delajo v vinogradu Lav. škofije. V mešnika so bili pokojni g. Virk na god sv. Ignacija (31. julija) l. 1836 posvečeni.

Kje da so prvo duhovsko službo nastopili, mi ni znano. Toliko vem, da so v Vuzenici bili takrat kaplan, ko so pokojni knez in škof Anton Slomšek bili tam nadžupnik. Pokojni g. Jože niso mogli nikoli dopovedati, kako veselo da je bilo takrat v Vuzenici! Ko so bili v Gornjemgradu kaplan, bili so prav nevarno na pljučah zboleli. Zdravniki so jim prorokovali rani grob. Bog je pa bil z njimi drugače sklenil. Včakali so še potem blizu 40 let, če tudi vedno slabotnih prs. Mnogo let bili so kaplan pri slovitem g. Zafronu, župniku v Grizah. Tukaj se je njih srce ljubezni vnelo do prelepe cerkve Matere božje v Petrovčah. Še kot župnik so mnogo let hodili romarjem v

Petrovče slavo Marijino oznanovat. L. 1848. bili so kaplan v Olimji. *) Brž ko ne so od tam prosili in dobili prvo svojo faro pri Materi božji na Kalobji. Fara je težavna, pokojni pa niso bili čvrste zdravja, in vendar so s pomočjo Matere božje 10 let tamkaj srečno prestali. Mislim, da največ Marijinih pesmic so tamkaj zložili. Najlepša izmed vseh pa je menda ona „Mariji v slovo“. Le po Marijini pomoči, kakor so radi rekli, bili so tam srečno smrtne bolezni ozdravljeni. L. 1861. mesca septembra preselili so se iz Kalobja k sv. Duhu v Loče. Nastopili so to faro v jako neugodnih okoliščinah. Njih krotko in ponižno vedenje, njih gorečnost za božjo čast in izveličanje duš, njih vsestranska požrtvovalnost, njih nenavadna priljudnost in rekel bi, prirojena jim lastnost, pri vsaki stvari kakšno boljšo stran na dan spraviti, pridobila jim je ono ljubezen vseh farmanov, kakor tudi ono spoštovanje sosedov in prijateljev, ki se je na den njihovega pogreba tako sijajno razodevala. Ako jim je tudi manjkalo onih izvanrednih močij, katerih bi jim bilo treba izvršiti nazore, za katere se je njih blago srce toliko navduševalo, zasluži vendar njih neumorljiva delavnost posnemovanja, njih goreča ljubezen do mile naše domovine pa vsestranskega občudovanja. Nekatere tedne pred svojo smrtjo zapeli so svojemu č. g. kaplanu v slovo pesmico, ki bode Ločkim farmanom ob enem tudi v spomin na preč. svojega župnika Jožefa Virka kot slovenskega pesnika. Zadnja kitica je kakor nalašč za den pogreba sestavljena. Tako se glasi: „Zdaj zvonovi zazvonite — Grozno žalostno slovo, — Naše solze pa nosite — K Jezusu, v sveto nebo! — Tam naj bodo Vam v plačilo, — Gospod (Jožef) ljubljani; — Nam pa v srčno tolažilo, — Ko zatismemo oči!“ J. Voh.

Gospodarske stvari.

Nov način si narejati reznikov.

Neki ameriški vrtnar pravi, da se morajo one mladike, ki so namenjene, da se iz njih rezniki naredé, kakih 10—12 dni poprej ali naložiti ali pa narezati tako, da se le še na jedni strani nekaj bolj ko za samo kožo maternega lesa drže. Akoravno so te mladika le slabo z maternim lesom zvezane, je to vendar popolnoma zadosti, da jim še potrebna brana iz stare rastline dohaja. Tam pa, kjer je les nalomljen ali narezan, se začne brž nov mlad les narejati tako imenovani callus, iz katerega potem, ko se rezniki v zemljo potaknejo, koreninice hitreje in obilneje zaredé. Imenovani vrtnar trdi, da je na tak način lansko jesen 10.000 reznikov od pelargonij s

*) Tam so zložili šaljivo pesem na narodno stražo l. 1848 s pripevkom: „doma ostan, — pa Sotlo bran!“ ki je osmešene tako hudo bila razjarila, da si pokojni dolgo časa niso med nje upali. Pisatelj.